

Nr 567

Av herr **Alemyr m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 100, angående anslag för budgetåret 1957/58 till främjande av bostadsförsörjningen m. m.

Kungl. Maj:ts proposition nr 100 rörande bostadsförsörjningen innehåller i viss mån nya riktlinjer för den statliga bostadspolitiken. De kan sägas syfta till att låta de bostadssociala åtgärderna i högre grad än hittills bli koncentrerade på de folkgrupper, som i särskild grad är beroende av hjälp från det allmänna för att kunna upprätthålla en ur sociala och hygieniska synpunkter skälig bostadsstandard. För majoriteten av hyresgästerna skulle däremot den under det senaste decenniet inträffade ökningen av de faktiska bostadskostnaderna till största delen komma att så småningom slå igenom i hyrorna.

De föreslagna ändringarna av bostadspolitiken i vad avser vanliga flerfamiljshus, uppförda med statliga lån, kommer även att gälla studentbostadshusen. En höjning av den effektiva räntan på bottenkrediterna liksom förkortad amorteringstid för nya tertiärlån m. m. kommer att medföra hyreshöjningar i studentbostadshus lika väl som i flerfamiljshus. Enligt vår mening kan ifrågasättas om inte de universitets- och högskolestuderande, som enligt företagna undersökningar i växande utsträckning är hänvisade till skuldsättning för sitt livsuppehälle, borde hänföras till de grupper, som anses icke böra träffas av ökade bostadskostnader och för vilka därför särskilda stödåtgärder föreslås. Vi önskar emellertid inte ställa något yrkande i denna riktning. Om riksdagen finner att övervägande skäl talar för de nu föreslagna ändringarna i bostadspolitiken, bör den därav föranledda allmänna hyreshöjningen måhända även drabba de studerande.

I propositionen behandlas även det speciella stöd till uppförande av studentbostadshus i universitets- och högskolestäderna, som statsmakterna vid 1950 års riksdag efter förslag av studentsociala utredningen (SOU 1948:42) beslöt införa. Avsikten med denna åtgärd var att dels motverka en allmän höjning av hyresnivån på rumsuthyrningsmarknaden, dels avhjälpa bristen på studentrum i universitets- och högskolestäderna. Det hade nämligen visat sig, att kostnaderna för att uppföra studentbostadshus måste bli tämligen höga på grund av ofrånkomliga byggnadstekniska omständigheter — små lägenhetsenheter och framför allt den för studier nödvändiga ljudisoleringen. Därjämte har hyresgästen i allmänhet behov av bostaden endast under studietiderna men måste betala hela årskostnaden i hyra. I årets proposition föreslår nu Kungl. Maj:t att det sålunda införda och alltjämt utgående stödet, vilket framför allt lämnas i form av tilläggs lån, skall minskas med omkring en tredjedel och utgå med ett fixerat belopp av 5 000 kronor per rum, oberoende av produktionskostnaderna.

Tillägglånen storlek har sedan 1950/51 genomsnittligt varit 7 500 kronor per rum. Bifalles proposition nr 100 i alla de delar den berör studentbostadshus, kommer dessa således att drabbas av dels höjningar av den effektiva räntan på bottenkrediterna och förkortad amorteringstid för de nya tertiärlånen, dels en avsevärd sänkning av de nuvarande tillägglånen. Detta skulle innebära, att hyran i ett framtida studentbostadshus med en produktionskostnad av 16 000 kronor per rum (= genomsnittet för åren 1950—1956) blir 30 % högre än med nuvarande bestämmelser. Vi finner det i högsta grad tveksamt om så avsevärda hyreshöjningar, som det här torde bli fråga om, kan anses försvarliga, då det gäller en grupp, som i ekonomiskt hänseende hör till de minst bärkraftiga.

I propositionen avböjes tanken att den sålunda med en tredjedel reducerade subventionen till studentbostäder skall anknytas till byggnadskostnadsindex. Eventuella framtida stegringar av byggnadskostnaderna anses alltså böra så gott som helt täckas av studenternas hyror. Vidare synes propositionen avse, att eventuellt erforderlig extra grundförstärkning i fortsättningen bör finansieras genom hyresintäkterna, medan man tidigare hållit fast vid att hyrorna i studentbostadshusen icke skall täcka några som helst tomtkostnader. Om propositionen genomförs i dessa stycken, riskerar studenterna tydligen att få ytterligare höjda bostadskostnader.

Med tillfredsställelse kan vi konstatera, att propositionen ej föreslår någon sänkning av den normalstandard, som riksdagen 1950 på förslag av student-sociala utredningen accepterade såsom riktpunkt vid projekteringen av studentbostadshus, vilka uppförs med stöd av det allmänna. I den inom socialdepartementet upprättade promemorian rörande stödet åt studentbostäder, vars yrkanden oförändrade upptagits i propositionen, grundas förslaget till minskade subventioner helt på antagandet, att kostnaderna för uppförande av studentbostäder av kategorihuskaraktär skall kunna sänkas från i genomsnitt sedan 1950/51 16 000 kronor per rum till 10 000 à 12 000 kronor per rum. Vi finner det inte sannolikt, att så väsentliga besparingar skall kunna åstadkommas utan att den av riksdagen tidigare fastställda standarden på dessa bostäder avsevärt underskrids. Självklart är dock, att ingen möda får lämnas ospard, då det gäller att ekonomiskt rationalisera studentbostadsbyggandet.

Stöd för uppfattningen att den föreslagna subventionen är otillräcklig, om syftet är både att upprätthålla den givna standarden och hålla hyrorna på en rimlig nivå, finner man i samtliga remissinstansers utlåtanden över socialdepartementets promemoria. Såväl bostadsstyrelsen och de kommunala myndigheterna i de fyra universitets- och högskolestäderna som Sveriges förenade studentkårer har anfört starka betänkligheter inför förslaget att skära ned det finansiella stödet. Enligt vår mening har departementschefen icke på någon punkt på ett fullt övertygande sätt vederlagt de argument till förmån för en långt försiktigare politik som framlagts av remissinstanserna.

Vi måste sålunda konstatera, att Kungl. Maj:ts förslag, om det genomförs, kommer att leda till en påtaglig klimatförsämring för studentbostadsbyggandet.

Detta synes särskilt allvarligt mot bakgrunden av vad 1955 års universitetsutredning i skrivelse till Kungl. Maj:t anfört om det oavvisliga behovet av kraftfulla och skyndsamma åtgärder i syfte att stimulera en mycket omfattande produktion av bostäder för ett inom tio år kanske fördubblat antal universitets- och högskolestuderande. Vad bostadsstyrelsen och de kommunala myndigheterna i Uppsala, Stockholm, Göteborg och Lund anfört tyder på att ett beslut av riksdagen i enlighet med propositionen kan få synnerligen menliga följder för produktionen av studentbostäder. I den ovannämnda departementspromemorian påpekas, att studentbostadsproduktionen är beroende av lokala initiativ av olika slag. Inte minst med hänsyn härtill synes risk föreligga att studentbostadsproduktionen hämmas och försvåras, om propositionen oförändrad antages. En sådan risk anser vi icke bör tagas i dagens läge. Vi kan alltså inte tillstyrka, att beloppet på tillägsslånen nu sänks så lågt som till 5 000 kronor per rum. Vi anser i stället att i avvaktan på de erfarenheter, som kan vinnas genom försök att med bibehållen standard bygga billigare studentbostadshus, beloppet bestämmes till 7 500 kronor per rum, dvs. detsamma som det hittillsvarande genomsnittsbeloppet.

Med hänvisning till vad här anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att subventioner till uppförande av studentbostadshus av kategorihuskaraktär tills vidare fastställas till 7 500 kronor per rum, och

att kostnaderna för extra grundförstärkning vid byggandet av studentbostadshus inte skall belasta hyrorna i dessa hus.

Stockholm den 27 mars 1957

Stig Alemyr

Mac P. Hamrin
i Kalmar

Per Svensson
i Stenkyrka

Elis Håstad
